

Prekybos susitarimai, dėl kurių ES susiderėjo arba derasi

ES derasi dėl prekybos susitarimų visame pasaulyje, o Europos Parlamentas (EP) juos turi patvirtinti. Sužinokite, dėl kokių susitarimų deramasi dabar.

Prekybos sutarčių svarba

Prekybos sutartys yra pagrindinė [ES prekybos politikos](#) sudedamoji dalis ir esminis ekonomikos augimo faktorius. 2022 m. ES buvo [antra pagal dydį prekių eksportuotoja pasaulyje](#) (14 proc.) po Kinijos (18 proc.), bet lenkė JAV (10 proc.). Taip pat 2022 m. ji buvo antra pagal dydį importuotoja (15 proc.) po JAV (16 proc.), bet lenkė Kiniją (13 proc.). Nauji prekybos susitarimai suteikia naujų verslo galimybių Europos bendrovėms, todėl sukuriama daugiau darbo vietų, o vartotojai gali tikėtis didesnio pasirinkimo ir mažesnių kainų.

Nors nuogaustaujama, kad dėl prekybos susitarimų padidėjus konkurencijai kai kuriuose sektoriuose gali sumažėti darbo vietų, tačiau dėl šių susitarimų visuomet sukuriama daugiau darbo vietų nei sunaikinama. Kitas susirūpinimą keliantis dalykas yra tai, kad dėl šių susitarimų gali kristi aukšti produktų, pavyzdžiui, maisto produktų kokybė. Tačiau ES yra tokia didelė rinka ir gali primesti savo standartus užsienio bendrovėms.

Europos Parlamento nariams kokybės standartai visada yra raudona prekybos susitarimų linija, todėl bet koks bandymas juos sumažinti gali būti priešastis atmesti sutartis. Be to, ES derybininkai į prekybos susitarimus dažnai įtraukia nuostatas dėl žmogaus teisių ir darbo teisių, kad padėtų pagerinti padėtį šalyje, su kuria prekiaujama.

Susitarimų rūšys

ES yra sudariusi įvairių rūšių susitarimus su šalimis. Juose daugiausia dėmesio gali būti skiriama tarifų kliūtims mažinti ar panaikinti arba muitų sąjungai sukurti, panaikinant muitus ir nustatant bendrą muitų tarifą iš užsienio importuojamoms prekėms.

Tačiau ne viskas susiję tik su tarifais. Taip pat gali būti kalbama apie investicijas ir apie tai, kaip spręsti su investicijomis susijusius ginčus. Pavyzdžiui, kai bendrovė mano, kad vyriausybės sprendimas daro poveikį jos investicijoms toje šalyje. Labai svarbios ir netarifinės kliūtys, pavyzdžiui, produktų standartai (tarkime, baimindamasi dėl žmonių sveikatos ES uždraudė

naudoti tam tikrus hormonus gyvulininkystėje).

Susitarimai taip pat gali padėti apsaugoti tradicinius Europos maisto produktus, kai šalys pripažįsta **geografines nuorodas**. Tai reiškia, kad negalima tam tikram produktui suteikti aprašymų, jei jis nėra pagamintas tame regione ir pagal tą tradiciją, su kuria jis siejamas. Tai taikoma tokiems produktams kaip prancūziškas šampanas ir graikiška feta.

▶ **Geografinių nuorodų apsauga.**

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/protecting-europe-s-delicious-specialities_N01-AFPS-201111-GIAC_ev

Europa

ES ir Jungtinė Karalystė sutarė dėl [prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo](#), kuriame nustatytos prekybos sąlygos, pavyzdžiui, nulinės kvotos ir tarifai, taip pat sąžiningos konkurencijos taisyklės.

Šiaurės Amerika

2017 m. rugsėjo 21 dieną laikinai įsigaliojo Kanados ir ES išsamus ekonomikos ir prekybos susitarimas (angl. [CETA](#)). Prekybos sutartis galutinai įsigalios, kai ratifikuos ES šalys.

ES Taryba patvirtino derybų įgaliojimus dėl susitarimo su JAV dėl tarifų panaikinimo pramonės prekėms ir abipusio atitikties vertinimo pripažinimo. Bet dar reikia nuspręsti dėl tolesnių veiksmų. 2021 m. birželį ES ir JAV įsteigė [Prekybos ir technologijų tarybą](#). Jos tikslas – bendradarbiauti sprendžiant pasaulinės prekybos, ekonomikos ir technologijų klausimus, taip pat gilinti prekybos ir ekonominius santykius.

Azija

2019 m. vasario 1 d. įsigaliojo [ES prekybos susitarimas su Japonija](#), 2020 m. – [ES ir Vietnamo laisvosios prekybos susitarimas](#).

Šiuo metu laisvosios prekybos derybų su Kinija nevyksta. 2020 m. rugsėjį ES ir Kinija [susitarė](#)

[apsaugoti](#) 100 Europos ir 100 Kinijos produktų geografinių nuorodų viena kitos rinkose. EP nariai tam pritarė 2020 m. lapkričio 11 d. Per ateinančius ketverius metus susitarimas bus išplėstas iki 175 Europos ir Kinijos produktų. 2020 m. gruodį ES ir Kinija iš esmės baigė derybas dėl [Visapusiško susitarimo dėl investicijų](#). ES investuotojams šis susitarimas garantuoja didesnę priėjimą prie Kinijos rinkos.

Okeanija

2022 m. birželį [ES ir Naujoji Zelandija sudarė laisvosios prekybos susitarimą](#). [Europos Parlamentas jį patvirtino](#) 2023 m. lapkričio 22 d. Susitarimą taip pat turi patvirtinti ES Taryba, kad jis įsigaliotų.

2018 m. birželio 18 d. pradėtos derybos dėl išsamaus prekybos susitarimo su Australija.

Lotynų Amerika

2024 m. vasario 29 d. Parlamentas [patvirtino naujausią susitarimą](#) su Čile, kuris yra senojo susitarimo atnaujinimas. Šis atnaujinimas leis be muitų gauti maždaug 99,9 proc. ES eksporto, todėl tikimasi, kad ES eksportas padidės iki 4,5 mlrd. eurų. Tuo pat metu ES galės lengviau gauti svarbiausių žaliavų, tokių kaip ličio ir vario. Kai kurios jautrios žemės ūkio prekės (mėsa, tam tikri vaisiai ir daržovės bei alyvuogių aliejus) nebus liberalizuojami.

2019 m. birželį buvo pasiektas susitarimas su Pietų Amerikos šalių bendrosios rinkos (isp. Mercado Común del Sur – MERCOSUR) narėmis – Argentina, Brazilija, Paragvajumi ir Urugvajumi. Tačiau jį dar turi patvirtinti Europos Parlamentas ir ES Taryba.

ES derybos su Meksika dėl esamo susitarimo atnaujinimo prasidėjo 2016 m. birželį. Politinis susitarimas buvo pasiektas 2018 balandžio 21d., tačiau jo įsigaliojimui reikalingas ES Tarybos ir Parlamento pritarimas.

Pietinis Viduržemio jūros regionas ir Artimieji Rytai

Sudaryta įvairių susitarimų, įskaitant asociacijos susitarimus, kuriais ypač skatinama prekyba prekėmis. Taip pat su atskiromis šalimis vyksta derybos dėl šių susitarimų išplėtimo tokiose srityse kaip žemės ūkis ir pramoniniai standartai.

Parlamento vaidmuo

Nuo 2009 m. įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, prieš įsigaliojant prekybos susitarimams, juos turi

patvirtinti Europarlamentas. EP nariai taip pat turi būti reguliariai informuojami apie derybų pažangą.

Parlamentas jau parodė, kad nedvejodamas pasinaudos veto teise, jei kils rimtų abejonių. Pavyzdžiui, 2012 m. EP nariai atmetė Kovos su klastojimu prekybos susitarimą (Acta).

ES prekybos susitarimai

ES prekybos susitarimai		
Albanija	Izraelis	Papua Naujoji Gvinėja
Alžyras	Jamaika	Peru
Andora	Japonija	Pietų Afrika
Antigva ir Barbuda	Jordanija	Pietų Korėja
Armėnija	Jungtinė Karalystė	Sakartvelas
Azerbaidžanas	Juodkalnija	Salamono Salos
Bahamos	Kamerūnas	Salvadoras
Barbadosas	Kanada	Samoa
Belizas	Kazachstanas	San Marinas
Bosnija ir Hercegovina	Kolumbija	Seišeliai
Botsvana	Komorai	Sent Kitsas ir Nevis
Čilė	Kosovas	Sent Lusija
Dominika	Kosta Rika	Sent Vinsentas ir Grenadinai
Dominikos Respublika	Lesotas	Serbija
Dramblio Kaulo Krantas	Libanas	Šiaurės Makedonija
Egiptas	Lichtenšteinas	Singapūras
Ekvadoras	Madagaskaras	Surinamas
Farerai	Marokas	Svazilandas
Fidžis	Mauricijus	Šveicarija
Gajana	Meksika	Trinidadas ir Tobagas
Gana	Moldova	Tunisas
Grenada	Mozambikas	Turkija
Gvatemala	Namibija	Ukraina
Hondūras	Nikaragva	Vietnamas
Irakas	Norvegija	Zimbabvė
Islandija	Palestinos autonomija	
Laukia pasirašymo arba ratifikavimo		
Argentina	Kenija	Ruanda

Beninas	Kinija (investicijų susitarimas)	Senegalas
Bisau Gvinėja	Liberija	Siera Leonė
Brazilija	Malis	Tanzanija
Burkina Fosas	Mauritanija	Togas
Burundis	Naujoji Zelandija	Uganda
Gambija	Nigerija	Urugvajus
Gvinėja	Nigeris	Žaliasis Kyšulys
Haitis	Paragvajus	
Vyksta derybos		
Australija	Indija	Singapūras (skaitmeninis susitarimas)
Filipinai	Indonezija	Tailandas

Šaltinis: Europos Komisija (2023 m. lapkritis)

Daugiau apie ES prekybos politiką

- [ES pasaulio prekyboje: faktai ir skaičiai \(INFOGRAFIKAS\)](#)
- [Prekybiniai ginčai: ES atsakomųjų priemonių arsenalas](#)
- [Antidempingas: kaip ES kovoja su nesąžininga prekyba](#)

Šis straipsnis pirmą kartą publikuotas 2016 m. spalio 19 d., o paskutinį kartą atnaujintas 2023 m. lapkritį.

Papildoma informacija

[EK informacija apie ES prekybos susitarimus](#)
[Tarptautinės prekybos komitetas](#)